

Fleksible læringsmiljøer - udvikling af grundstrukturen i skolen

Dette notat giver et bud på otte forskellige perspektiver på begrebet fleksible læringsmiljøer. Notatet er udtryk for den viden, der er opsamlet på baggrund af en studietur til fire skoler samt to møder med skoleledere, forvaltningsrepræsentanter og skolechefer fra seks kommuner.

Baggrund og formål

Med folkeskolereformen er der sat ambitiøse mål for alle børns læring og trivsel. Et af midlerne til at nå disse mål er en varieret, motiverende og lidt længere skoledag.

I KL's seneste forvaltningsundersøgelse svarer 62 ud af 98 kommuner, at de arbejder med at nytænke den grundlæggende struktur i skoledagen. KL vurderer, at dette er et udtryk for, at mange skoler og kommuner ser et behov for at omstille den grundlæggende struktur for at nå i hus med reformens mål. Dette billede bekræftes af BKF og Skolelederforeningen, der også oplever efterspørgsel på inspiration og udvikling.

SFI's kortlægning af elevernes oplevelse af skoledagen, der indgår i de seneste rapporter i følgeforskningsprogrammet, viser, at 8 ud af 10 elever synes, at skoledagen er for lang. Undersøgelsen viser også, at jo flere eksterne aktiviteter eleverne oplever, jo mindre er oplevelsen af, at skoledagen er for lang. Dette resultat tyder ligeledes på, at der er behov for at sætte fokus på, at den lidt længere skoledag skal være varieret og motiverende.

Hypotesen bag arbejdet med at udvikle fleksible læringsmiljøer og grundstrukturen i skolen er, at de traditionelle grundstrukturer (en klasse, en lærer, en time, et fag) gør det vanskeligt for folkeskolen at skabe fleksible læringsmiljøer og dermed sikre for alvor at bevæge sig fra undervisning til læring og sikre, at alle børn lærer mere og trives bedre.

Målet med fleksible læringsmiljøer er at skabe strukturer og organiseringer, der fremmer alle børns læring og trivsel. Målet er på ingen måde en skole og en skoledag uden struktur. Det handler om, at med fleksible læringsmiljøer er det i højere grad muligt at tage afsæt i det enkelte barns læringsproces og skabe optimale rammer for differentieret læring.

Fleksible læringsmiljøer og udvikling af grundstrukturen i skolen skal dermed ses som et element i at understøtte implementering af reformen.

Den traditionelle grundstruktur – en sejlivet fortælling

Den traditionelle grundstruktur i skolen med én lærer, én klasse, én time, ét fag er en skole, der blev til som en administrativ løsning, da skolerne blev større end landsbyskolen. Det er en skole, der er skabt til at imødekomme

industrisamfundets behov for dannelse og uddannelse. Der eksisterer et fælles sprog og en fælles referenceramme på tværs af landets skoler, hvor alle får de samme billeder af "en klasse", "en time" mv. Strukturen er kendt og genkendelig for alle, hvilket giver tryghed og forudsigelighed. Fx er klassen som social størrelse en kategori, som de fleste forældre kan forholde sig til, og er trygge ved. At ændre grundlæggende på opbygningen af skoleåret og skoledagen vækker bekymring hos forældre og andre af skolens parter. Særligt fremtrædende er bekymringen for, om en et opgør med den traditionelle grundstruktur er en skole uden struktur.

Ligeledes har skolens traditionelle grundstruktur skabt en form for gennemsigthed i forhold til det enkelte barns læringsproces og progression. I den traditionelle struktur med en lærer, et fag og en klasse kan man fx som forældre spørge: Hvad arbejder mit barn med i matematik, hvilken lærer er ansvarlig for det, og hvordan klarer mit barn sig i forhold til de andre i klassen? I en mere fleksibel grundstruktur vil faget matematik måske oftere være kombineret med andre fag (matematiklæreren samarbejder med fx idrætslæreren eller dansklæreren) og/eller eleven arbejder i høj grad selvstændigt med et ugeskema, hvoraf det fremgår, hvad eleven skal arbejde med fra uge til uge. Derudover arbejder eleven måske i højere grad på hold og har ikke en fornemmelse af eller finder det relevant at vide, hvor han eller hun ligger i forhold til klassen.

Lovgivning som fx regler for klassestørrelse, timetal mv. er med til at fastholde den traditionelle struktur. Kommunale ressourcetildelingsmodeller baserer sig ligeledes i høj grad på og understøtter en traditionel struktur.

Viden fra forskning til praksis – og fra praksis til forskning

Ændring af skolens grundstruktur er en væsentlig ændring af folkeskolen. Derfor er det også afgørende, at udviklingen bygger på eksisterende viden fra national og international forskning. Ligeledes er det vigtigt, at der systematisk opsamles viden fra de igangværende udviklingsarbejder, sådan at praksis skaber ny viden til forskning. Ny viden skabes i et dynamisk samspil mellem praksis, forskning og uddannelse. Hovedfokus i videoproduktionen bør være på, hvordan det påvirker elevernes læring og trivsel.

Udvikling af skolens grundstruktur i det kommunale skolevæsen og på den enkelte skole

Udvikling af skolens grundstruktur foregår i spændet mellem udvikling af det kommunale skolevæsen og udvikling af den enkelte skole. Der er forskel på, hvilken balance, man har valgt i den enkelte kommune i forhold til, hvor meget der skal være fælles for alle skoler og hvilke valg, der skal træffes på den enkelte skole.

I de senere år har der været en klar tendens til, at mange kommuner har formuleret tydeligere fælles mål for hele skolevæsenet, bl.a. med afsæt i folkeskolereformens mål (jf. KORA-følgeforskningsrapport fra 2016). Samtidig ligger de konkrete beslutninger om skoledagens organisering og tilrettelæggelse af indsatser, herunder de nye reformelementer som understøttende undervisning, åben skole og motion og bevægelse mv., typisk på skolerne. Nogle kommuner har dog besluttet, at fx netop åben skole tilbud og udbud og gennemførelse af undervisning i valgfag samordnes på tværs af skoler.

KL's forvaltningsundersøgelse fra medio 2016 viser, at forvaltningen i 84 kommuner faciliterer drøftelser på tværs af skolerne om udvikling af skoledagen. Det sker både på møder med skoleledelser og gennem en bredere inddragelse af medarbejdere og skolebestyrelser/forældre. Sådanne drøftelser fremmer videndeling om erfaringer og ideer på de enkelte skoler og understøtter fællesskabet i skolevæsenet. Erfaringen fra mange kommuner er, at systematisk videndeling forudsætter, at man mødes fysisk. Videndelingen kan med fordel understøttes digitalt.

I nogle kommuner har enkelte skoler gennem en årrække arbejdet intensivt med fleksible læringsmiljøer i form af fx udstrakt holddeling, fleksible fysiske rammer, selvstyrende team med udlagte ressourcer, kontaktpersonordninger i stedet for klasselærere. Trods positive resultater spredes disse skolers praksis sjældent til kommunens øvrige skoler, selv om disse måtte være udfordrede af fx manglende progression i læring og trivsel.

Forandringsprocesser og medejerskab

I det videre arbejde med udvikling af fleksible læringsmiljøer vil det være vigtigt at være bevidst om, hvilke antagelser om, hvordan der skabes ønsket forandring, som er på spil på forskellige niveauer. Og hvilke forandringsstrategier, der på den baggrund bringes i anvendelse.

Forandring ses ofte som enten top-down eller bottom-up processer. I en klassisk top-down proces definerer ledelsen såvel mål som midler. I en klassisk bottom-up proces kommer udviklingen fra praksis. Forskning viser, at reel og vedvarende forandring af praksis fremmes af tydelig ledelsesmæssig rammesætning, reel medarbejderinddragelse i udvikling af nye løsninger og løbende ledelsesmæssig feedback (Bo Vestergaard). I forhold til udviklingen af folkeskolens grundstruktur er der behov for, at ledelsen kombinerer de to tilgange i form af:

- Tydelige mål for skolevæsenets læringsmiljøer
- Forventning om systematisk arbejde frem mod målene på alle skoler, herunder at medarbejderne udvikler og afprøver prototyper for organisering af læringsmiljøer
- Systematisk videndeling blandt ledere og medarbejdere om resultater og erfaringer på og på tværs af skoler
- Systematisk opfølgning på resultater og erfaringer fra såvel forvaltnings- som skoleledelse
- Eventuel reformulering af mål for skolevæsenets læringsmiljøer og fornyet rammesætning af arbejdet frem mod målene.

1. Organisering af elever i klasser

Skolen har en lang tradition for, at den grundlæggende struktur for gruppering af elever er klassen, der dannes med afsæt i fødselsår.

Klassen som en grundlæggende struktur i skolen har hjemmel i § 25 i Folkeskoleloven. Folkeskoleloven giver mulighed for supplere klassestrukturen med holddannelse, jf. § 25 a. Som et element i folkeskolereformen er mulighederne for holddannelse udvidet.

I et fleksibelt læringsmiljø er afsættet for organiseringen af eleverne målene for deres læringsproces. Det betyder, at organiseringen kan variere fra læringsforløb til læringsforløb, afhængigt af arbejdsform mv.

Årgangstænkning er et eksempel på nytænkning af klassestrukturen. Her planlægges parallelklasser på en årgang koordineret. Det viser sig fx ved parallellagte timer, holddannelse på tværs af klasserne på årgangen og et team af lærere og pædagoger, der varetager alle opgaver på årgangen. Fordelene ved denne model er, at flere fagprofessionelle sammen om flere klasser øger mulighederne for differentiering og variation. Ligeledes kan forberedelse af læringsforløb optimeres med denne tilgang.

En anden model er aldersblandede grupper. Dette suppleres flere steder af rullende skolestart.

Der er ligeledes eksempler på skoler, der arbejder med kombinationsmodeller. Fx en kombination af årgangsgrupper og grupper fra to forskellige årgange tænkt ind i et årshjul. Et eksempel er, at børnehaveklassen ikke indgår i aldersblandede grupper frem til jul, men 1. og 2. klasse har blandede hold, ligeledes 3. og 4. mv. Fra jul til sommerferien indgår 6. årgang ikke i aldersblandede hold, da de skal forberede sig på ny klassedannelse på overbygningsskolen fra 7. klasse. Derimod tilrettelægges blandede hold for 0. og 1. klasse; for 2. og 3. klasse mv.

Et andet eksempel er en skole, der er opdelt i tre afdelinger, hvor der på tværs af hver afdeling dannes aldersblandede primærgrupper og samtidig dannes hold med fagligt afsæt på tværs af primærgrupper.

2. Organisering af skoledagen

Skolen har en lang tradition for, at dagen inddeles i lektioner og fag, og der er fastsat minimumstimer for nogle fag. Det er et krav, at skolerne indberetter gennemførte timer.

Med folkeskolereformen er der givet mere tid i form af den understøttende undervisning, og mulighederne for gøre skoledagen mere fleksibel og varieret er udvidet. I den understøttende undervisning kan bl.a. indgå faglig fordybelse, motion og bevægelse og den åbne skole. Disse elementer kan også indgå i den fagdelte undervisning. Med den seneste ændring af folkeskoleloven skal faglig fordybelse og lektiehjælp ikke længere ligge sidst på dagen, men kan integreres i fagene og i den understøttende undervisning i løbet af dagen.

I et fleksibelt læringsmiljø skal skoleskemaet tilrettelægges med udgangspunkt i, hvad eleverne skal lære, og hvordan de skal arbejde. Skemaet skal give mulighed for både fordybelse og kortere træningsforløb. Skemaet skal ligeledes give mulighed for både fagfaglige og tværfaglige forløb. Derudover skal skemaet understøtte en differentieret tilrettelæggelse af læringsforløb, der tager højde for, at eleverne lærer på forskellige måder. I en traditionel tilgang er strukturen givet på forhånd med skemaet, klassen, faget og lektionen. I en sådan givent struktur er det vanskeligt at lade læringsmål og læringsforløb være styrende for struktur og organisering.

Flere skoler har gode erfaringer med at bruge tilgangen i "Ugeskemarevolutionen". Dette værktøj tilbyder systematik og struktur, hvor en række trænings- og automatiseringsforløb kan gennemføres differentieret og med afsæt i elevens egen læringsproces. Dette værktøj kan også bruges uden at bryde markant op i selve grundstrukturen.

Ligeledes er der erfaringer med, at skemaerne lægges af teamet fx ved hjælp af værktøjet "Docento". Her har teamets deltagere ansvar for at sammensætte et skema, der dels giver eleverne en varieret og motiverende skoledag og dels sikrer, at skemaet tager højde for kompetenceudvikling og andet planlagt fravær. Når musiklæreren er fraværende pga. kursus, har børnene ikke musik på skemaet. De timer gennemføres så i en anden periode. Dermed oplever eleverne ikke at have vikarer, de har i stedet flere timer i andre fag med kendte pædagoger eller lærere. Dermed holdes vikarudgifter på et minimum og de midler, man tidligere har anvendt på vikarer, kan fx lægges ud til teamets disposition.

Et andet eksempel er en skole, der tilrettelægger skoledagen som en kombination af "udetid" og "hjemmetid", hvor hjemmetid er tid i elevernes primærgruppe.

Et fleksibelt skoleskema give gode muligheder for at tilrettelægge åben skole forløb i samarbejde med eksterne parter. I udskolingen kan det dreje sig om samarbejde med ungdomsuddannelser og virksomheder, fx i relation til tonede overbygningsforløb med fokus på fx science.

3. Indhold og organisering af de fagprofessionelles samarbejde

I folkeskolen har der været tradition for, at lærerne som udgangspunkt har arbejdet individuelt og forberedt, gennemført og efterbehandlet deres undervisning alene. Nogle har kaldt det, at lærere arbejdede som "privatpraktiserende". Gennem de senere år – også før folkeskolereformen - er det blevet mere almindeligt, at lærere arbejder sammen i teams. Det er også blevet mere almindeligt, særligt efter reformen, at lærere og pædagoger samarbejder i teams. Teamsamarbejdets grad af forpligtelse, koordinering og selvstyring har imidlertid varieret meget. Ligeledes peger forskning på, at teamsamarbejdet ikke i tilstrækkelig grad handler om elevernes læring og trivsel.

Et vigtigt element i arbejdet med fleksible læringsmiljøer er ledelsens organisering af medarbejdernes samarbejde og graden af selvstyring i de teams, der etableres. Jo mere selvstændigt de pædagogiske medarbejdere kan tilrettelægge deres læringsforløb og undervisning, des mere fleksible læringsmiljøer er det muligt at skabe.

Der er eksempler på skoler, der har lagt al planlægning, alle timer og en stor del af de økonomiske midler ud i de enkelte team. Det gælder fx timer til vikardækning, timer til ressourcepersoner, PLC, kompetenceudvikling mv.

Selvstyrende team ser ud til at virke fremmende for fleksible læringsmiljøer. Det gælder især, når de selvstyrende teams har en høj grad af forpligtelse og selvstyring, har ansvar for skemalægning og selv kan disponere over nogle ressourcer.

4. Planlægning af skoleåret

Traditionelt har skoler planlagt det kommende skoleår i foråret (marts/april måned) skoleåret før. Årsplanlægningen fastlægger aktiviteter, gælder for alle elever og medarbejdere på skolen og beskriver en fordeling af skolens kompetencer og ressourcer, dvs. fagfordeling, lokaler, temadage for elever, pædagogiske dage for medarbejdere mv.

En sådan planlægning tilgodeser en række planlægningsmæssige hensyn, men fastlåser også skolens aktiviteter i et fokus på input frem for på elevernes læring. En rigid årsplanlægning gør det sværere for skolens ledere, lærere og pædagoger at tilrettelægge en varieret skoledag og en mere differentieret undervisning, hvor skolen åbner sig mod det omgivende samfund og inddrager andre fagligheder og læringsrum end skolens.

En anden måde at tænke årsplanlægning på er fx at fastlægge lærernes og pædagogernes arbejdstid i puljer i et team fremfor koblet til klasser og fag. Fx at alle lærere har tid med elever hver dag fra kl. 8-13 eller fra kl. 10-15. De resterende ugentlige arbejdstimer er tid til andre opgaver. I medarbejdernes tid med elever indgår al undervisning i alle teamets klasser og fag, vikardækning, matematikvejlederens vejledning i en klasse mv. I den øvrige tid indgår lærernes og pædagogernes tid til forberedelse – både individuelt og fælles afhængigt af behov, teamudviklingsmøder mv. Derudover har skolen læringsmøder på tværs af teams.

5. Indretning af de fysiske læringsmiljøer

I folkeskolen har der været tradition for at indrette skolen med et klasseværelse per klasse. Derudover har skolerne traditionelt rummet en række faglokaler, som klasserne blev undervist i i de konkrete fag.

I fleksible læringsmiljøer er der behov for forskellige typer af lokaler og læringsrum, der tilgodeser forskellige læringsformer og –organiseringer. De fysiske rammer skal understøtte læring og trivsel for alle børn i en varieret og motiverende skoledag.

En skole har eksempelvis haft succes med at gøre klasselokalerne mindre og fællesarealerne større, således at eleverne får lyst til at komme ud af de små klasselokaler og ind i det store fællesrum, hvor nye læringsfællesskaber og læringsrelationer kan opstå.

En anden skole har valgt at have de største klasselokaler hos de yngste børn, da de, i højere grad end de ældre børn, har brug for et sted, hvor de kan finde sig selv og hinanden. De ældre børn har et mindre klasselokale og et større fællesareal, da de har større mod på at gå ud i verden.

Et andet eksempel er en skole, der har inddelt læringsrummene efter arbejdsformen. En type læringsrum til formidling, en anden til projektarbejde og en tredje til fordybelse. Formidlingen foregår i klasselokalet på en såkaldt formidlingstrappe, hvor læreren kan have eleverne lige foran sig. Derudover er der små arbejdsstationer til projektarbejde i grupper og loungeområder til fordybelse.

Et tredje eksempel kunne være et bevidst brug af skolens lokaler til at indoptage bevægelse som en naturlig del af skoledagen. Skolen har bevægelsesstationer, hvor børnene kan være fysisk aktive, ligesom der ved siden af trapperne er klatrevægge, som er en alternativ mulighed for at bevæge sig mellem etagerne.

Opførelse af en ny skole er dog ikke en forudsætning for at lave nye læringsrum, da det også handler om en mental ombygning. Fx kan det handle om at fremme løb på gangene i stedet for at gøre det forbudt.

6. Ressourceudnyttelse

Ressourceudnyttelsen i skolen er helt afgørende for, hvilken kvalitet, der skabes for de tildelte midler. Derfor har der altid været fokus på klasseoptimering, vikardækning undervisningsandel mv. i skolens ressourceudnyttelse.

Fleksible læringsmiljøer kan fremme en optimal ressourceudnyttelse. En organisering, der ikke udelukkende er bygget op om én klasse i ét fag og med én lærer, giver mulighed for en mere fleksibel anvendelse af ressourcerne. Fx optimerer det ressourceudnyttelsen bevidst at indtænke skolens pædagoger i tilrettelæggelsen af elevernes læringsforløb.

Der er eksempler på, at skolerne ikke har nogen vikartimer reserveret "i baghånden", men har lagt alle ressourcer ud i de enkelte teams. Derved øges mulighederne for, at der er flere lærere/pædagoger pr klasse/gruppe i nogle timer.

Der er behov for opmærksomhed på, om de kommunale tildelingsmodeller og ressourcefordelingen på den enkelte skole utilsigtet fastholder en traditionel grundstruktur og således er forhindrende i forhold til nytænkning af skolens grundstruktur.

7. Arbejdet med inkluderende læringsfællesskaber

Folkeskolens grundstruktur bygger helt grundlæggende på en forståelse af, at eleverne i en klasse har behov for at lære det samme i samme rækkefølge og tempo. Denne læringsforståelse kan udfordre mulighederne for at skabe inkluderende læringsmiljøer.

For at fremme fleksible læringsmiljøer og inklusion er det afgørende at etablere alternativer til den traditionelle klasse- og tavleundervisning. Der skal gives plads til mangfoldighed i læring og læringsstrategier. Dette kan ske ved at kombinere læringsformer og få dem til at spille godt sammen.

De digitale læringsplatforme, som implementeres på alle skoler i disse år, kan understøtte mange forskellige måder at arbejde med læring på. Fx kan metoder som flipped learning og procesorienteret skrivning blive en del af hverdagen, ligesom man kan benytte sig af nye muligheder som adaptive læremidler. Det bliver i endnu højere grad muligt at styrke elevernes læring og trivsel ved at arbejde med udgangspunkt i deres interesser og med paralleller til medier, eleverne bruger i fritiden, f.eks. med en blanding af tekst, billede og lyd.

En skole har fx kombineret den traditionelle tavleundervisning med læringshierarkier, læringsfællesskaber og netværk, hvor eleverne er aktive og deltagende i læringsprocessen. Læringshierarkier blev skabt ved at lade yngre børn lære af ældre børn. Konkret lod man de yngre børn observere de ældre børn, når de arbejdede med computer, hvorefter de yngre børn fik lov til at prøve selv. I læringsfællesskaber får børnene mulighed for prøve holdninger og meninger af på hinanden ved at drøfte ting på kryds og tværs i stedet for at svare det, som de tror, læreren gerne vil høre. I netværk får børnene lov til at rejse sig fra deres pladser og hente inspiration fra andre i stedet for at sidde stille i klasselokalet og kigge op på tavlen.

Fleksible læringsmiljøer kan skabe bedre rammer for inklusion gennem øget brug af holddannelse, herunder læringsforløb på tværs af aldersgrupper.

Disse læringsformer forudsætter en ændring af lærer- og pædagogrollen. Læreren skal kunne indtage en vertikal rolle, som indebærer at kunne lære fra sig. Samtidig skal læreren være i en horisontal rolle, hvor læreren i samarbejde med barnet arbejder med læringsmål. Desuden skal læreren have fokus på proaktiv didaktik ved at vejlede og rammesætte ad hoc og være til stede i børnenes læringsprocesser. Ligeledes er det fremmende for udvikling af et inkluderende læringsmiljø, at lærere og pædagoger indgår i tværfagligt samarbejde. Pædagogerne kan understøtte arbejdet med klassens og de enkelte elevers sociale kompetencer. Pædagogerne har kompetencer til at tilrettelægge praksisnære og anvendelsesorienterede læringsforløb, der kan understøtte læring og trivsel hos alle børn og unge.

8. Arbejdet med læringsmål

Den traditionelle undervisningsstruktur har givet indtryk af at sikre gennemsigthed og mulighed for at følge den enkelte elevs progression. I fleksible læringsmiljøer bliver læringsmål afsættet for al tilrettelæggelse af læringsforløb. Læringsmål og opfølgning på, hvordan og i hvilken grad eleverne når målene, skal sikre den gennemsigthed, som fik den traditionelle struktur til at fremstå attraktiv, tryghedsskabende og forudsigelig. Læringsplatformene vil fremadrettet understøtte dette digitalt.

En skole arbejder med en evalueringskultur, der sætter eleven i centrum, hvilket skaber mulighed for at tage udgangspunkt i det enkelte barns læringsproces og fremmer differentieret læring. Skolens formål med denne evalueringskultur er at skabe mere mening for eleverne gennem elevplaner. En undersøgelse af skolen viser bl.a., at eleverne opnår større bevidsthed, højere arbejdsmoral og ejerskab og bliver bedre til at formulere sig. Hos pædagoger og lærerne skabes der større medansvar. Skolen arbejder bl.a. med følgende metoder og værktøjer, der fremmer disse kvaliteter hos børn og medarbejdere:

- Børnemål/elevmål: Faglige mål omsættes til noget, som eleverne kan forstå og identificere sig med. Dette kan både være klassemål og individuelle mål.
- Portfolio: Alle elever arbejder med portfolio.
- Årsudstilling: Skolen afslutter året med en årsudstilling, hvor børnene viser deres forældre, hvordan de har arbejdet frem mod nogle af de læringsmål, de har haft i løbet af året.

- Elevsamtaler: Børnene sætter individuelle mål, som fremlægges for forældrene til skole-hjem-samtaler.
- Målcirkler: Bruges i forbindelse med elevplaner og evaluering, hvor elev og lærer i fællesskab vurderer om eleven kan/kan ikke/kan næsten.
- Videndeling: Lærerne videndeler omkring portfolio og læringsmål med faste mellemrum. Der er en årgangskordinator i stedet for en klasselærer. Koordinatoren tager sig af det praktiske for at fremme tæt samarbejde på tværs af årgange.
- Kontaktpersoner: En lærer eller pædagog er kontaktperson for et mindre antal børn end en klasse. Det muliggør jævnlige og løbende opfølgninger og samtaler med børnene og forældre.

Med disse metoder bevares og styrkes gennemsigtigheden omkring den enkelte elevs læring. Dette er afgørende, hvis der skal skabes opbakning om udvikling af en ny grundstruktur – særligt hos forældre. Modstand mod en ny grundstruktur kan hos mange aktører være udtryk for frygt for kontroltab. Øget opbakning fra forældre kan opnås ved at give dem mulighed for at følge med i deres børns progression – f.eks. gennem den nævnte årsudstilling og digitalt via læringsplatformen.